

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO XXXIV (28)
Štev. (No.) 7

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
13. februarja 1975

O Jalta, kraj nesrečnega imena!

bi lahko vzkliknili ob 30-letnici vrhunske konference v Jalti od 3–11 febr. l. 1945 med Rooseveltom-Churchillom in Stalinom, „kjer nam je vsem bilo gorje rojeno.“ Zadnjič smo omenili, kako obupno je kralj Peter II hotel v januarju 1945 prekiniti s pogodbo šubašič-Tito, in kako ga je Churchill nasiloma potisnil v svoj voz, ki ga je zapeljal na slepo čez Jugoslavijo, da ga preda novemu kočijažu komunistu Titu. Amerikanci niso odobraval angleške politike do Jugoslavije, niso zaupali Titu, kate-rega neljalnost in krvoločnost so poznali in so delegaciji, ki je šla na konferenco v Jalto dali celo napisano navodilo, ne začeti jati jugoslovanskega vprašanja; če ga bo pa kdo načel, ne iti na angleške pozicije, temveč vztrajno terjati garancije za široko vlado narodne koncentracije, to je: vseh političnih strank na demokratični podlagi. Toda v Jalti je Roosevelt kapituliral pred skupno zahtevo Churchilla in Stalina po takojšnjem priznanju sporazuma Tito-Šubašič; z nasvetovanjem, naj sprejme v razširjeno Veče poslance prejšnje skupščine, ki se „niso kompromitirali s sodelovanjem z okupatorjem“ ter z odobritvijo, da se sankcionirajo vsi sklepi AVNOJ-a, izdani med revolucijo. Zahtevali so sicer svobodne volitve, niso pa postavili pogoja: kontrole zaveznikov, kar so Amerikanci imeli trden namen, pa so odstopili od njega v zadnjem hipu. (Opozorjamo, da je vse dokumente o konferenci v Jalti l. 1945, kakor jih je obelodanilo Državno tajništvo USA v posebni knjigi l. 1955, prevel in s komentarjem objavil dr. Miha Krek v Zborniku Svobodne Slovenije za l. 1956, na str. 20–42).

Zanimivo je, da je Churchill sam Stalinu v obraz označil Tita kot diktatorja (na seji 9. feb.); da je dobro vedel, da bo Titov režim komunističen, a se je činično izrazil v Kairu, da „ga ne briga, ker ne bo živel v Jugoslaviji“, in je na seji 10. feb. celo izjavil, da je „antikomunist, ne zaradi egoistične priležnosti na privatno lastnino, ampak zaradi vere v pravico človeka proti pravici države.“ Reševal pa je na ta način svojih v Moskvi obljubljenih 50% vpliva v Jugoslaviji s kompromisom, ki se je končal tako, kot je z zgodbo ponazoril poljski min. predsednik Mikolajczyk, ki je bil v enakem položaju kot mi: mož in žena se pripravata o harvi stene v sobi; mož hoče plavo, žena rdečo. Sosedje slišijo prepir in jima prigovarjajo, naj se vendar le sporazumeta. In sta se sporazumela: steno so pobarvali v rdečo!

Tak kompromis je sklenila konferenca Velikih treh v Jalti in stene v Jugoslaviji so poslikali rdeče, kar so še sedaj. In Churchillov vpliv je padel od 50% na 0%! In že drugo leto je moral priznati: največjo napako v tej vojni sem naredil, ko sem podpiral Tita. Toda mi smo ostali s kompromisom med rdečimi stenami. In to se je odločilo v Jalti pred 30-timi leti in je bilo javljeno svetu 12. febr. 1945. Tito je bil postavljen v sedlo in je izpeljal volitve po svoje, to je po stalinovsko, kajti, kot navaja Stetinius, zunanji min. USA, sam v svoji knjigi Roosevelt in Rusi, je Stalin izjavil: „Vlada, ki bi bila svobodno izvoljena kjer koli v deželah Vzhodne Evrope, bi bila odločno protisovjetska in tega ne moremo dovoliti.“ In tega si tudi Tito ni dovolil. Uporabil je nasilje in USA je zopet kapitulirala in volitve — s pridržkom sicer — priznala.

Roosevelt se je vrnil domov prepričan, da je zmagal na vsej črti, da je dosegel, kar je hotel: ustanovitev Društva narodov in zagotovilo, da bo šla čez tri mesece Sovjetska zveza v vojno proti Japonski, „S prijateljsko gesto je pridobil prijatelja za skupno delo v miru“. Spreobrnili je „strica Jožeta“ k svoji mesijanistični veri v demokratsko bratstvo vseh ljudi, proste vseh imperializmov, tudi angleškega. Zato je bilo vredno izdati tri zveznike: Poljsko, Jugo-

KOMUNISTI ZGUBLJAJO GLAVO

„DRUŽINA“ ZAPLENJENA

V pričujoči številki prinašamo na tej prvi strani komentar našega dopisnika iz Gorice (Jugoslovanska partija stiska vijak), v katerem opisuje zaplembo četrte letošnje številke verskega tednika „Družina“ iz Ljubljane. Kljub hitremu in ostremu nastopu milice pa je vendar nekaj izvodov srečno prišlo čez mejo, in smo jo po drugem viru dobili v roke tudi v naše uredništvo. Očividno komunisti zgubljajo glavo in ne vedo kaj, da segajo po takih sredstvih kot je zaplemba „Družine“.

Najbolj seveda partijo boli verski tisk. To je razvidno iz preganjanja, katero sta lansko leto trpela prav „Družina“ in „Ognjišče“. Ne članov vodstva v uredništvu obeh listov, ne pisarniškem osebju še niso bili vrnjeni potni listi; medtem pa čakajo na proces. Kaj pa je sedaj tako razburilo komuniste, da je ljubljansko sodišče izdalo odlok za zaplembo. Gotovo članek „Nočemu preštevanja“, v katerem se Družina samo poteguje za pravice vernih, pravice, ki so jim določene po ustavi.

Da bodo naši bralci sami laže presodili kakšen je položaj doma, objavljamo v celoti omenjeni članek, ki je povzročil zaplembo. Takole se glasi:

NOČEMU PREŠTEVANJA

V začetku meseca, točneje 10. januarja, je zasedala občinska konferenca Zveze komunistov v občini Ljubljana-Bežigrad. Ljubljanski dnevnik je naslednji dan na 6. strani objavil poročilo s te seje. V članku smo med drugim prebrali tudi tole:

„V ospredju razprav pa je bila vsakakor problematika dejavnosti štirih verskih skupnosti v občini.

Konferenca je, glede na zelo široko paleto problemov, od prošnji za novogradnje, adaptacije, nakupe in popravila cerkvenih objektov, prek publicistične dejavnosti cerkve, katehizacije mladine (verouka), do organiziranega otroškega varstva, mladinskih izletov ipd., zadovolila vse osnovne organizacije ZKS, da do prvega aprila letos obravnavajo pojave idejno-politične aktivno-

slavijo, še celo pa doslej najtesnejšega sodelavca Čankajškega.

Toda: živeti mu je bilo dano samo še 60 dni — vendar dovolj, da je tudi on spoznal svojo zmoto. Že 1. aprila je pisal grenko pismo Stalinu zoper razmere na Poljskem, kjer lublinska vlada preganja nekomunistično podzemsko armado, ki je dvignila varšavsko vstajo proti Nemcem, kot izdajalce in da uvaja totalitarni komunizem na Poljskem. Uvidel je, da Sov. Zveza žrtvuje obrobne države, ki jih je osvojila z Rdečo armado v satelite, v trdnjavo proti zahodnemu svetu in da hoče preko KP razjedati tudi zahodno Evropo samo (Italijo, Francijo). Eno uro pred smrtjo je rotil v pismu Churchilla: „V vsakem primeru moramo ostati trdni! Naš dvom danes (v Stalina) mora postati izhodišče naših dejanj jutri“, in je umrl. Tako ni mislil tedaj, ko je dosegel „triumfe“ v Jalti, na konferenci, na kateri mu je bil eden glavnih svetovalec Alger Hiss, tretji po rangi, že tedaj osumljen komunistične konspiracije, l. 1949 pa kot glavni sovjetski agent Moskve za USA in vso zahodno sfero obsojen na pet let ječe!

V Jalti je izvor Titove vlade v Jugoslaviji, je izvor nespreminjanja naših mej proti Avstriji in Italiji; je izvor vračanja državljanov SZ, ki bi se našli na Zahodu, nazaj v SZ, repatriacije, ki se je posplošila potem tudi na druge nasprotnike komunističnih zaveznikov. Arthur Conte, francoski zgodovinar, vidi v Jalti izvor „razdelitve sveta“ na bloke. Maočetungove zmage, korejske vojske, rasnih uporov v USA sami... Kube in afriških revolucij...

O konferenci v Jalti pravi, da še nikdar ni „tako malo oseb odločalo o toliko milijonski usodi človeštva...“ Ta konferenca je ustvarila „epoho v zgodovini človeštva“, namreč odprla je vrata komunizmu v vzhodno Evropo... na daljni Vzhod... v Afriške kolonije... v latinsko Ameriko... Razbila je solidarnost demokracij in zaupanje v zanesljivost severnoameriškega prijateljstva. Razdelila je svet... „v svobodo in tiranstvo“.

Tudi slovenski.

sti in vplive verskih skupnosti na svojem delovnem področju in ustrezno ukrepanje.

Člani konference so prav tako zahtevali, da se nemudoma izdela spisek vseh „aktivistov“ verskih skupnosti, in sicer zato, da bi se laže ognili mnogim čudnim načinom kadrovanja, ki so se dogajali v daljnji in bližnji preteklosti, ko je pomembno in tudi vodilno mesto v delovni organizaciji zasedel človek, ki ni razčistil s svetovnim nazorom...

Opozorili so tudi na kadrovanje, ne le v delovnih organizacijah, temveč tudi v šolah. Predvsem velja to za vzgojiteljsko in pedagoško šolo, kar je ozko povezano tudi z vprašanjem delovanja verskih skupnosti. Nevzdržno je namreč, da nam iz dneva v dan prihajajo novi in novi kadri s teh šol, ki so vzgojeni v povsem drugačnem duhu, kot ga zahtevata tako ustava kot vse naše resolucije, dokumenti in končno naš vsakdan.“

Ponosni smo na ustavo, ki smo jo nedavno sprejeli, saj vsakemu človeku zagotavlja svobodo in pravice, ki so omejene samo z enakimi svoboščinami in pravicami drugih in z interesi socialistične skupnosti, ki so določene z ustavo“ (čl. 195 Ustave SRS). Zato takšno pisanje v enem od sredstev družbenega obveščanja zadene kot udarec v oko. Po domače bi mogli pisanje v Dnevniku povedati nekako takole: Izdelajmo si seznam tistih, ki si na takšen ali drugačen način upajo javno pokazati svojo versko pripadnost, da homo vedeli, komu moramo onemogočiti kariero. Pa naj bo to kariera v družbenopolitičnih organizacijah ali pa strokovna kariera v organizaciji združenega dela. Prepričani smo, da je takšno pisanje (ali tudi sklepanje na sejah) v izrečnem nasprotju z ustavnimi načeli.

Ustava SRS je namreč v tem pogledu zelo nedvoumna. „Občani so enaki v pravicah in dolžnostih, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, veroizpoved, izobrazbo ali družbeni položaj. Vsi so pred zakonom enaki“ (čl. 197). Torej pripadanje tej ali oni veroizpovedi ne more (in ne sme!) biti ovira za nobenega občana SFRJ, da bi si izbral delo po svojem okusu in da bi sprejemal bremena tudi pomembnih in vodilnih delovnih mest. „Zajamčena je svoboda dela. Vsakdo si svobodno izbira poklic in zaposlitev. Vsakemu občanu sta pod enakimi pogoji dostopna vsako delovno mesto in vsaka funkcija v družbi“ (čl. 202, podčrtalo ur.). Čudno (in proti-ustavno) bo kadrovanje šele, če ga bodo družbeno-politične in delovne organizacije opravljale na podlagi spiskov verskih „aktivistov“. Za poseganje v temeljne pravice vsakega občana SFRJ ima ustava precej ostre besede: Proti-ustavna in kazniva je vsaka samovolja, s katero se krši ali omejuje človekova pravica, ne glede na to, kdo to stori“ (čl. 223).

Ni treba posebne pravne izobrazbe, da bi človek dojel nesoglasje med ustavnimi načeli in pisanjem Ljubljanskega dnevnika. Ko so hoteli (in še hočejo) nemški nacionalisti na Koroškem preštevati slovensko narodnostno manjšino, se je temu ogorčeno uprla vsa napredna javnost. In prav je tako. Pred leti je ves svet s pomilovalnim nasmehom (pa

Una Argentina de paz, unida y nuestra

Al pronunciar la intervención del Ejército en la lucha contra la subversión, la Secretaría de Prensa de la Presidencia dió a conocer el siguiente comunicado:

“La Argentina marcha hacia su destino de potencia. Es nuestro triunfo El triunfo del pueblo. La victoria de la voluntad mayoritaria de la ciudadanía, que votó libremente su destino de grandeza. Pero hay quienes pretenden que sigamos sometidos. Es la subversión que responde a intereses foráneos. La subversión que no respeta instituciones ni personas. En su acción disolvente hoy intenta extenderse al medio rural. La subversión ataca así a todo el pueblo argentino. Por ello la lucha contra la subversión requiere la participación de toda la comunidad. El Poder Ejecutivo nacional, fiel interprete del mandato que le confirieron las mayorías populares, ha decidido la intervención del Ejército en la lucha contra la subversión apátrida. Una vez más, las Fuerzas Armadas están unidas e identificadas con el pueblo en la defensa de nuestro propio modo de vida. Porque el hombre que trabaja, el joven que estudia la mujer que cuida el hogar, pretenden una Argentina en paz, una Argentina unida y, por sobre todo, una Argentina nuestra. El pueblo supo votar. Sepa ahora el pueblo junto a sus hombres de armas, defender su presente y su futuro contra la subversión importada. No hay retroceso en el camino emprendido. La participación del Ejército responde a lo previsto por el Gobierno nacional en materia de seguridad interior. Junto a las fuerzas policiales y de seguridad y las demás Fuerzas Armadas el Ejército defiende los legítimos intereses del pueblo frente a quienes desconocen sus derechos esenciales. Las defensas del gobierno popular es una tarea de todos los argentinos. Combatir a los enemigos del pueblo se convierte así en un imperativo de la hora actual”.

Jugoslovanska partija stiska vijak

(Od našega dopisnika v Gorici)

Ko se je pred dolgimi leti jugoslovanski komunizem otresel sovjetskega varuštva, je kazalo, da bo morda krenil na liberalnejši tir. V zunanji politiki je to res pokazal in izkazal. Jugoslavija je odprla svoje meje zlasti z Italijo in Avstrijo, na široko je tudi začela sprejemati zahodne turiste. Mislili smo, da bo morda tudi v notranji politiki pustila in da bodo jugoslovanski državljani svobodneje zadihali. Toda zmotili smo se. Vse to je ostal le naš sen — in verjetno še bolj sen prebivalcev vseh jugoslovanskih republik, zlasti tistih, ki so že od prej poznale drugačen način življenja in sistem evropske demokracije.

Toliko le ob uvodu v kratko razmišljanje ob sedanjih razmerah v SFRJ, ki nedvomno nudijo vsakemu izmed nas dokaj argumentov za resen premislek. Demokracije v jugoslovanskem socialističnem režimu ni, in to kljub vsem možnim reformam in samoupravnim politiki, „Tozdom“ in delegatskemu sistemu. Titov režim je v notranji politiki še vedno totalitaren režim, ki ne dopušča idejnega ali političnega pluralizma. Obratno! Vedno bolj se poslužuje nekakih „administrativnih“ postopkov proti idejnim nasprotnikom, in pri tem ne štedi z ukrepi in ukori zoper najmanjši... prestopke.

Vse to se je najbolj jasno pokazalo prav v zadnjih tednih od nekaterih dogodkih v republiki Sloveniji. Pri tem mislimo zlasti na zaplembo ene izmed

zadnjih januarskih številk verskega tednika „Družina“, ki so ga izvedli varnostni organi ljubljanskega režima. Kaj pa je list pisal? Enostavno — izrazil se je proti nekakemu preštevanju slovenskih vernikov, ki bi seveda imelo za posledico črn seznam za politične forume. Še druge primere bi lahko pri tem navedli. V nekem slovenskem trgu na Primorskem so, recimo, nekemu zavrnili štipendijo. Vzrok? Aktivno se versko udeležuje. Seveda se pristojne oblasti verjetno ne zavedajo groteskosti, ki so jo povzročile, recimo, prav ob zaplembi „Družine“. Miličniki so hodili od hiše do hiše, od župnišča do župnišča ter še otroke prigovarjali, naj poberejo že prodane izhode državi tako nevarnega lista!...

Iz vsega tega pač lahko le razumemo, da je Titov režim še vedno ostra policijska diktatura, ki ne misli v ničemer popustiti in se niti ne boji osmešenja, le da doseže svoj temen cilj! Kaj potem velja vse besedičenje o socialistični demokraciji, o dogovarjanju in sporazumevanju itd., če se pa uganja vse te tragične burke, ljudskih zahtevam in pravi demokraciji v brk?

Zalostno je pri tem še ugotavljati, da se prav v verskem oziru ni še premaknilo nikamor naprej, da zlasti po toliko opevanem protokolu med Vatikanom in Beogradom zdaj brije še bolj ledeno in da samo hierarhija pravzaprav nič ne more. Quousque tandem...? A. B.

tudi z grenkobo v ustih) spremljal slo-viti Mc Carthyjev „lov na čarovnice“. Prosluli ameriški senator je pripravil dolge sezname imen, „črne liste“ tistih državljanov ZDA, ki so osumljeni, da so komunisti ali naklonjeni komunistom. Tudi spiske verskih „aktivistov“ bi mogli spraviti v kategorijo preštevanja ali vsaj blizu nje.

Člankar v Dnevniku sicer ni pojasnil, kaj misli s pojmom „aktivist“. Morda tudi občinska konferenca ZKS tega ni storila, lahko pa sklepamo, da je „aktivist“ vsak vernik, ki si upa javno izpovedati svojo versko pripadnost. Zakaj je mogoč takšen sklep? Zaradi preproste ugotovitve, da bi mogli v Cerki na Slovenskem na prste prešteti tiste laike, ki se zares angažirajo v smislu koncilskega odloka o laičnem apostolatu. Spiskov duhovnikov pa najbrž tako ni treba delati, saj se nihče od njih ne poteguje za funkcije v družbi.

Kaj več od nedeljskega branja beril, sodelovanja v župnijskih svetih, priložnostnega sodelovanja pri raznih oblikah kateheze ali v publicistiki pa naši laiki v resnici ne delajo. To pa je, menimo, prav gotovo še vedno v okviru Ustave, ki pravi: „Izpovedovanje vere je svobodno in je človekova zasebna stvar“ (čl. 229). Spisek „aktivistov“ bi pomenil vmešavanje v človekove zaseb-

ne (ali osebne) zadeve, če že odštejemo kratenje ustavnih pravic, ki smo jih že omenili.

Pa še nekaj je, kar prizadene občana SFRJ, če je vernik, a se hkrati trudi, da bi bil dejaven član socialistične samoupravne družbe — in to je nezaupanje, na katerega lahko večkrat naleti. Zapis v Dnevniku je samo potenciranje takšnega nezaupanja. Večkrat smo slišali naše najvišje družbeno-politične delavce, kako so govorili o vlogi vernikov v NOB. Poudarili so, da so se takrat borili vsi, ne glede na svetovni nazor, socialni položaj ali versko pripadnost. Tudi izgradnja povojne Jugoslavije s socialistično samoupravno ureditvijo je sad žuljev in prizadevanj verujočih in neverujočih občanov. Zdi se, da nekateri o tem sodelovanju nočejo nič več slišati. Kako naj se zdaj počuti, denimo, veren delovni človek, ki vidi pred seboj bogato ustvarjalno pot, a se pri tem zaveda, da bo njegovo ime v spisku verskih „aktivistov“ nepremostljiva ovira na tej poti?

Enako nezaupanje v državljansko lojalnost vernih občanov veje iz trditve, da prihajajo iz šol kadri, „ki so vzgojeni v povsem drugačnem duhu, kot ga zahtevata tako ustava (!) kot vse naše resolucije, dokumenti in končno naš

(nad. na 2. str.)

PETROLEJSKE ALTERNATIVE

PET NAČEL

Industrijske države, ki so največje potrošnice petroleja in petrolejske države, ki to energetsko prvirno izvažajo, se ob enem s skupino razvijajočih se držav pripravljajo na več mednarodnih gospodarskih konferenc, ki bodo predvidoma vse letošnje leto, nekatere že meseca marca in aprila.

Najvažnejša med temi bo vsekakor konferenca med industrijskimi petrolejskimi potrošnicami in državami, ki petrolej izvažajo, ki bo predvidoma aprila v Alžiru.

ZDA, ki se bodo udeleževale vseh teh konferenc, ob enem s industrijskimi državami svobodne Zahodne Evrope in Japonsko, so preko svojega zunanjega ministra Kissingerja že nakazale svojo neposredno petrolejsko politiko, ki jo nameravajo braniti na omenjenih konferencah.

Kissinger je objavil, da so ZDA na konferenci Mednarodne energetske agencije v Parizu predlagale, naj bi petrolejske države določile garantirano najnižjo ceno petroleja, da bi bile tako zaščitene investicije za odkrivanje in izkoriščanje novih energetskih virov, kakor so premog, razni plini, atomska energija in sončna energija.

Kissinger je poudaril, da bodo petrolejske države morale določiti tako garantirano ceno petroleja za daljšo dobo, sicer se bodo morala že v bližnji bodočnosti znašle pred dejstvom, da bodo zaradi odkritja novih energetskih virov morale same močno znižati petrolejsko ceno, če bodo hotele tekmovati s temi novimi energetskimi viri. Razvoj novih energetskih virov bo namreč zmanjšal povpraševanje po petroleju, kar bo povzročilo padec petrolejske cene.

„Cenen uvoženi petrolej pa bo potem lahko spravil v nevarnost investicije za

nadaljnjo raziskovanje novih energetskih virov,“ je pojasnjeval Kissinger. „Tako prihajamo do paradoksa, da moramo za zaščito lastnih raziskovanj novih energetskih virov ohranjevati določeno ceno nad uvoženim petrolejem, da ne bo cenejši od domače petrolejske proizvodnje, kar bi nam znižalo dohodke od petrolejskih davkov in s tem višino investicij za nove energetske vire.“

Prihodnja konferenca industrijskih in petrolejskih držav pa naj bi slonela na petih načelih, menijo ZDA:

1. Skupna akcija glede kopičenja velikih finančnih previškov petrolejskih držav;

2. Preusmeritev investicijske politike, da bi preprečili, da bi bistveni sektorji gospodarstev industrijskih držav padli pod tujo kontrolo;

3. Pomoč petrolejskim državam razviti nove industrije;

4. Pomoč revnim državam, katerih gospodarstva so bila uničena zaradi 400 odstotnega zvišanja petrolejskih cen;

5. Zagotovitev vira energetskih dobav potrošniškim državam.

Kissinger je tudi objavil, da bodo ZDA in ostale industrijske države že v dobrih dveh letih, najkasneje pa med 1977 in 1980, povsem neodvisne od zunanjih energetskih potencial. „Takrat se lahko zgodi, če cena petroleja ne bo zaščiten, da se bodo petrolejske države znašle, kljub svojemu finančnemu bogastvu, v veliki gospodarski stiski. Tekma za nova tržišča, kamor naj bi prodajale svoj petrolej, bo med njimi vedno večja, njihovo izkoriščanje petroleja v politične svrhe pa bo skoro povsem onemogočeno,“ je Kissinger zaključil svoje odkrito in brez ovinkov razmišljanje na časnarski konferenci v Washingtonu.

Turčija in Arabci

NOVI ZAPLETI V VZHODNEM SREDOZEMLJU

ZDA so Turčiji, ker se trenutno neče sporazumeti z Grčijo zaradi Cipra, ukinile nadaljnje dobave orožja. Turška vlada je protestirala v Washingtonu ter je Kissinger obžaloval zadevni sklep ameriškega kongresa, toda ukinitve dobav orožja zaenkrat ni mogel preprečiti. Kissinger meni, da sklep kongresa ni bil primeren v tem trenutku.

Ameriška obveščevalna služba je namreč ugotovila, da se je turška vlada začela ozirati po arabskih petrolejskih državah, kjer naj bi dobila denar za nakup novega orožja. Če bo to dosegla, potem opazovalci menijo, da bo prišlo do novih dramatskih zapletov v vzhodnem Sredozemlju, kjer je bila Turčija tradicionalna vmesna država med komunistično ZSSR in svobodnemu svetu danes prav tako sovražnim arabskim svetom.

Tesnejši turško-arabski odnosi bi v

slučaju nove vojne na Bližnjem vzhodu pomenili nevaren položaj v vzhodnem Sredozemlju.

Turčija je že v oktobrski vojni leta 1973 med Izraelom in Arabci dovolila Moskvi, da so njena letala smela letati čez turško ozemlje v Sirijo, dasi tega ni storila javno. Če bo izboljšala svoje odnose z Arabci, se Ankara ne bo čutila nikjer vezano, da ne bi svetom dovolila odkritega pošiljanja orožja Arabcem čez svoje ozemlje ali svoj zračni prostor.

Med arabskimi državami, s katerimi si Turčija zadnje tedne najbolj izboljšuje odnose, sta Irak in Libija. Ti sta arabski državi, najbolj sovražni zahodnim silam, predvsem ZDA. Turčija je iz Libije dobila velike količine vojaškega materijala, ko je lanskega julija vdrla na otok Ciper.

Nedavno pa se je za vojaške po-

Mednarodni teden

NEKAJ DNI po Gromikovi izjavi v Kairu, da je Brežnjev bolan, je sovjetska uradna agencija Tass objavila, da se je Brežnjev že pozdravil in da bo osebno sprejel britanskega predsednika Wilsona, ki bo ta teden obiskal Moskvo. Nadalje je bilo v Moskvi objavljeno, da bo Brežnjev letošnje poletje obiskal Italijo. Opazovalci še vedno dvomijo v bolezen Brežnjeva in ji pripisujejo diplomatsko ozadje v zvezi z razvojem na Bližnjem vzhodu, kamor je raje poslal Gromikova, ker Moskva ni bila sigurna izida razgovorov z nezanesljivim egipčanskim predsednikom Sadatom.

AMERIŠKEGA DEMOKRATSKEGA KANDIDATA, 62-letnega senatorja Henryja Jacksona za predsedniške volitve leta 1976, je sovjetska agencija Tass napadla, da je „orodje zionistov in reakcije na splošno“. Ta sovjetski napad je najboljši Jacksonovo spričevalo.

V LIMU je stopila v stavko perujska policija z zahtev po večjih plačah. Policiji v Limu so doslej imeli 175 dolarjev mesečne plače (7000 perujskih solov). Stavko so izkoristili vladi nasprotni elementi in ob enem z navadnimi kriminalci uprizorili v središču Lime silovite izgrede in ropanje trgovin. V neredu je posegla vojska s tanki in drugim orožjem ter je bilo po dveh dneh spopadov po uradnih podatkih nad 100 smrtnih žrtev, več sto ranjenih, aretiranih pa nad 1500 oseb. S proglasitvijo obsednega stanja je vlada trenutno vzpostavila mir v Limu.

ABESINSKA VOJSKA je s tanki in drugim vojnim materialom krvavo zadušila gverilo v Asmari, glavnem mestu Eritreje, ki da se bori za odcepitev od Abesinije. Ni pa mogla zadušiti vsega gverilskega delovanja ter so gverilci pred dnevi pognali v zrak enega glavnih mostov na edini cesti, ki vodi iz eritrejskega pristanišča Assab v Addis Abebo. Trenutno je tako abesinska vojska ostala odrezana od nadaljnjih dobav goriva za svoje tanke, letala in druga prevozna sredstva ter je zato

šiljke v Turčijo začela zanimati tudi Francija, ki vzdržuje tudi z Arabci dobre odnose. Turčija se zlasti zanima za francoska lovška letala Mirage. Poleg Francije je v oboroževanje Turčije, še izpred grško-turške krize zaradi Cipra, zapletena tudi Zahodna Nemčija, ki je pogodbeno obvezana zgraditi in izročiti Turčiji dve najmodernejši podmornici ter je morala in je tudi že poslala svoje strokovnjake v Turčijo, kjer so pri Kolčku v Marmorskem morju začeli graditi podmornice v tamkajšnjih turških ladjedelnicah.

Razvoj položaja v vzhodnem Sredozemlju neposredno vpliva na vse države Bližnjega vzhoda, pa tudi na ves balkanski polotok in tako posredno na razvoj v komunistični Jugoslaviji. Za vse to področje sta zainteresirani tudi ZDA in ZSSR.

goslavijo postale še večnejše.

4. Oddaje Glasa Amerike v slovenščini so močno priljubljene, kar dokazujejo številna pisma poslušalcev, ki jih radijska postaja dobiva. V minulih šestih letih je dobila več pisem od skromne slovenske oddaje, kakor od poslušalcev mnogo daljših srbohrvatskih oddaj; v razmerju prebivalstva pa sploh mnogo več kakor iz katerega koli drugega od komunistov kontroliranega področja.

5. Slovenija, najzahodnejša republika v Jugoslaviji, je gospodarsko in družbeno najbolj razviti del te večnarodne države. Slovenci imajo v Jugoslaviji mnogo večji vpliv kakor bi jim ga po njihovem številu v primeri z drugimi narodi v državi zunanji opazovalci prisodili.

6. Načrt ukiniti slovensko oddajo in ohraniti samo srbohrvatsko spominja Slovence doma in v zdomstvu na sedanji in pretekli centralistični ustroj režimov, škoduje vplivu ZDA v Jugoslaviji in bi ga bilo možno smatrati za spremembo severnoameriške politike do Jugoslavije. Oddaje Glasa Amerike v Jugoslavijo naj ne bi bile v jezikovnem pogledu različne od oddaj v češkoslovaški, kjer so v obeh jezikih.

7. ZSSR, ki vzdržuje svoje radijske oddaje v Jugoslavijo v srbohrvaščini, slovenščini in macedonščini, bo propagandno nadkrilila ZDA, če bo Glas Amerike skrčil svoje oddaje v Jugoslavijo samo na praktično en jezik.

8. Zaradi naraščajočega pritiska Moskve na Jugoslavijo in možnosti sov-

„Ali dokler smo na svetu, moramo napredovati. Pregovor pravi: kdor ne gre naprej, gre nazaj. Stojčja voda se brzo usmrači“

Janez Trdina

Iz življenja in dogajanja v Argentini

V zadnji številki smo v teh vrstah omenili, da kljub navideznemu miru gverilsko delovanje še vedno ni zatrto. Našli smo tedaj delo varnostnih organov, da bi prišli na sled prevratnim mrežam, kar se jim v večjih primerih posreči. Tedaj omenjenemu uspehu v Córdoba, bi sedaj mogli dodati še odkritje druge večje mreže v provinci Buenos Aires, in ponovno ofenzivo proti gverili v Córdoba, kjer je tudi bilo zaprtih devet članov ekstremistične organizacije.

Da vlada smatra gverilo še vedno kot eno izmed perečih vprašanj in nevarnosti, se je, pokazalo preteklo nedeljo, ko je v Provinciji Tucumán stopila v protigverilsko dejavnost tudi vojska. Na južnem predelu province so oddelki pete brigade infanterije zasedli ključne položaje in v najstrožji tajnosti skupaj z oddelki zvezne in provincijske policije pričeli raziskovanje predelov, kjer naj bi se nahajali gverilci.

Dejstvo, da je v boj proti gverili uradno stopila tudi vojska, pa je treba nekoliko razložiti. Uradno namreč doslej oborožene sile niso bile udinjene v protigverilsko delovanje. To je bilo od nastopa peronistične vlade prepuščeno policiji, najsibo zvezni ali provincijskim. Večkrat so najvišji vojaški krogi zatrjevali, da so pripravljeni vsak čas pasti na prevratne, a da morajo biti v to poklicani s strani samega predsednika (gospe predsednice, po Peronovi smrti), ki je po ustavi tudi glavni poveljnik oboroženih sil.

z zračno aktivnostjo proti gverili povsem prenehala.

JAPONSKI FIZIK Kiyoshi Niu je v laboratoriju na univerzi v Nagoyi odkril nov elementarni delček, ki je težji in ima daljše življenje kakor kateri koli elementarni delček, ki je bil doslej odkrit. Novi elementarni delček živi eno desetinko bilioninke sekunde, predno začne razpadati. Lanskega novembra so na Stanfordski univerzi v Palo Santo v Kaliforniji odkrili drug tak elementarni delček, ki pa je imel krajše življenje. Novi elementarni delček, ki ga je okril Kiyoshi Niu, nakazuje fizikom smer k viru energije, ki bo 1000-krat večja od atomske.

V ŠVICARSKEM KANTONU ZÜRICH so nekateri zdravniki zbrali dovolj podpisov, da bodo lahko zahtevali plebiscit glede uzakonitve evtanazije, to je prepustitve neozdravljivega bolnika smrti. Evtanazija je dejansko umor bolnika, najsi bo pod kakršno koli pretevezo. Doslej še v nobeni državi na svetu ta umor ni uzakonjen, nasproti splavu, ki je umor nerojenega otroka, ki pa je uzakonjen med drugimi državami na žalost tudi v komunistični Sloveniji.

jetske intervencije po Titovi smrti, bo ukinitve slovenske oddaje lahko smatrali kot prvi korak ZDA, da nameravajo Jugoslavijo prepustiti njeni usodi. Nič ne more biti bolj opogumljajoče za pro-sovjetske elemente v Jugoslaviji.

9. Razlika med slovenščino in srbohrvaščino je podobna razliki med poljščino in ruščino. Glas Amerike ne sme pripomoči že obstoječi jezikovni diskriminaciji v Jugoslaviji in nekako priznati srbohrvaščino za edini jezik v tej državi. Glas Amerike je slovenščino vključil v svoj program pred 30 leti kot nujen element propagande svobodnega sveta na ta strateški prostor ob severnem Jadranu. To je tudi razlog, da tudi druge velike države oddajajo v slovenščini.

10. Ukinitve slovenske oddaje Glasa Amerike je tudi v direktnem nasprotju z nedavnim zanimanjem Severnoameriške Informativne Agencije, ki ga je pokazala za Slovenijo, ko je pred dveh letoma v Ljubljani, glavnem mestu Slovenije, ustanovila svoj Kulturni center. Domačini so to dejanje sprejeli z izrednim zadovoljstvom ter je vedno polnoštevilno obiskovan, kar dokazuje posebno zanimanje za informacije iz svobodnega, posebej iz severnoameriškega sveta.

11. Če bi bilo zaradi „finančnih razlogov“ resnično treba ukrepati, potem bi bilo primerno skrajšati oddajni čas za celotno jugoslovansko oddajo, ne pa ukiniti samo slovensko oddajo. Prestiž Glasa Amerike in ZDA bi tako manj

Da je sedaj gospa predsednica vpo- klicala vojsko v protigverilsko delovanje, je pač treba razlagati bolj s političnega kot z vojaškega vidika. Opazovalci so omenili ob tej priliki, da je bila vojska v to delo vpoklicana v trenutku, ko so policijske sile z velikim uspehom razdirale prevratne mreže in gnezda. In razen če je vlada imela tajne informacije o zbiranju gverilcev v severni provinci, ni naiti razloga za izreden poseg vojske v to delo.

Istočasno ko so v nedeljo 9. oddelki pete brigade infanterije zasedali položaje v južnih predelih Tucumana, je bilo objavljeno troje izjav, in sicer Tajništva za obveščanje pri predsedništvu države, in dvoje izjav generala Vilasa, poveljnika pete brigade. Vsi trije komikeji: zatrjujejo da prevratne manjšine skušajo izmaličiti voljo ljudstva, ki je bila izražena na volitvah leta 1973. Oborožene sile, katerih namen je braniti državo in njene ustanove, so zato stopile v boj, da preprečijo ekstremističnim manjšinam povzročanje kaosa za doseg oblasti.

Za tem vstopom vojske je lahko videti, poleg praktičnega boja proti gverili, tudi institucionalna zaslomba vladi, ki se prav v teh dneh spopriema s težkimi gospodarskimi in socialnimi problemi. Ta zaslomba s strani vojske je toliko bolj važna, ker nikdar ne manjka govoric o nezadovoljstvu prav v vrstah oboroženih sil.

KOMUNISTI ZGUBLJAJO GLAVO

(nad s. 1. str.)

vsakdan“. Ta vsakdan torej zahteva ljudi, ki ne verujejo, z drugo besedo, verujoči ljudje niso sposobni tvorno živeti in delovati v tem vsakdanu. Ko bi v duhu ustavnih načel prodrlo v mišljenje vsakega našega človeka prepričanje, da verska pripadnost samoupravnemu socializmu ni škodljiva, bi bilo najbrž konec trditvam, da pomeni „poraz za šolo“, če po dvanajstih letih šolanja prihajajo iz razredov ljudje, ki „še niso razčistili s svojim svetovnim nazorom“.

Kakorkoli že obračamo pisanje Ljubljanskega dnevnika, se ne moremo izogniti dejstvu, da krši nekatera ustavna določila. Če je časnikiar po svoje prikroji razpravljanje in sklepe seje občinske konference ZKS Ljubljana-Bežigrad, potem je konferenca dolžna od časnika zahtevati popravek. Če pa je konferenca v resnici zahtevala, naj se „nemudoma izdela spisak verskih „aktivistov“ (in drugo, kar sodi zraven), potem, menimo, smemo pričakovati javno pojasnilo, kako bo organ ZKS to spravil v sklad z Ustavo SRS.

Slovenci smo nevarni ...

PARTIJSKEMU REŽIMU V SLOVENIJI IN JUGOSLAVIJI

Ze novembra lanskega leta se je v poučenih slovenskih krogih v ZDA izvedelo, da namerava Severnoameriška Informativna Agencija (United States Information Agency), ki vodi radijsko oddajo Glas Amerike (The Voice of America) 1. februarja letos „iz gospodarskih razlogov“ ukiniti oddaje v slovenščini.

Novica je mobilizirala slovensko zavodne rojake v ZDA in po vsem svobodnem svetu, da bi ta boju za slovensko svobodo škodljiv načrt preprečili.

Zato je član Narodnega odbora za Slovenijo Jože Melaher iz Clevelanda takoj stopil v stik s senatorjem Frankom Lauschetom, mu predložil položaj in ga

zaprošil za njegovo intervencijo, da bi slovensko radijsko oddajo rešil, če je le mogoče.

V vlogah na Severnoameriško Informativno Agencijo, da ne bi ukinila slovenske radijske oddaje Glasa Amerike, so bili podani naslednji razlogi, ki utemeljujejo neprimernost ukinitve slovenske oddaje:

1. Oddaje Glasa Amerike v Jugoslavijo bi skrčile program na izključno srbsko-hrvaško uro.

2. Ameriški davkoplačevalci podpirajo delovanje Glasa Amerike in Radija Svobodna Evropa. Oba skupaj tedensko oddajata:

(Glas Amerike — 10 ur 30 minut)
(„ „ — 14 ur)
(„ „ — 17 ur 30 minut)
(„ „ — 14 ur)
(„ „ — 10 ur 30 minut)

(se pravi: samo Glas Amerike — 7 ur v srbohrvaščini in 3 ure 30 minut v slovenščini. Radio Free Europe je svoje oddaje v Jugoslavijo ukinilo že nekaj let nazaj).

biti manj važna, kakor katara koli druga vzhodnoevropska država. Prav v tem trenutku igra važno vlogo v sklopu ravnotežja med Vzhodom in Zahodom v Evropi in v Sredozemlju. Ko pa bo s politične pozornice izginil še diktator Tito, bodo oddaje Glasa Amerike v Ju-

64 ur 40 minut v Bolgarijo	
152 ur 45 minut v češkoslovaško	
149 ur 40 minut v Madžarsko	
145 ur na Poljsko	
100 ur 35 minut v Romunijo	
a samo	
10 ur 30 minut v Jugoslavijo	

3. Po ukinitvi slovenske oddaje bi Glas Amerike oddajal samo eno uro dnevno v Jugoslavijo in to samo v srbohrvaščini. Ukinitve 3 ur 30 minut tedenske slovenske oddaje ne more imeti finančnega ozadja. Za severnoameriško zunanjo politiko pa Jugoslavija ne more

trpel. Z ukinitvijo slovenske oddaje se „finance“ ustanove ne bodo opomogle, saj so pri tej oddaji zaposlene le tri osebe.

12. Nad 350.000 slovenskih ameriških državljanov smatra slovenske oddaje Glasa Amerike za važno necenzurirano zvezo med ZDA in svobodnim svetom ter njihovo nesvobodno domovino Slovenijo. V zunanjepolitičnem propagandnem pogledu ne vidijo primerne doma domestila za slovenske oddaje Glasa Amerike.

Tako vloge, ki so bile oddane na Severnoameriško Informativno Agencijo. Senator Frank Lausche je s svoje strani razposlal vrsto vlog in pisem na pristojna mesta, da bi rešil slovensko oddajo Glasa Amerike. Članu Narodnega odbora za Slovenijo Jožetu Melaherju je na njegovo pismo v zvezi s tem problemom 14. januarja takole odgovoril:

Dragi g. Melaher!

Dobil sem Vaše pismo z dne 8. januarja t. l., v katerem izražate svoje globoko prepričanje, da je v interesu ZDA in Jugoslavije, da slovenska oddaja Glasa Amerike ne bi bila ukinjena. Strinjam se z Vami, kakor je razvidno iz korakov, ki sem jih storil in kakor so popisani v naslednjih priloženih dokumentih, ki sem jih poslal:

1. Predsedniku ZDA Fordu;
2. Zunanjemu ministru Kissingerju;
3. Senatorju Johnu Pastoreju, predsedniku Senatnega odbora za do-

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — V Mestnem gledališču su 15. januarja vprizorili krstno predstavo Hiengove „melodrame“ „Izgubljeni sin“, ki pa od svetopisemskega ima samo naslov, drugače pa je z ironijo prikazan družinski „žanr“. V glavnih vlogi je očeta igral Vladimir Skrbinek, režiral je to novo slovensko delo Mile Korun.

MARIBOR — Slikar Ivan Čobal je pripravil v štajerski metropoli likovni dogodek s „poslovnim obeležjem“. V mariborskih knjigarnah je dal na ogled in prodajo mapo s 15 grafičnimi listi ter z enim unikatom v monotipiji ali akvarelu. Uvod v mapo je napisal kritik Janez Mesesnel. Mapo je natisnilo podjetje „Mariborski tisk“ v 200 izvodih, in to — brezplačno. Te oštevilčene izvide je umetnik tudi podpisal. Za oddolžitve za brezplačen tisk pa bo Čobal izdelal za časopisno podjetje 15 kv. metrov mozaika na novi zgradbi podjetja.

LJUBLJANA — Mlada, nadarjena slovenska flautistka Irena Grafenauerjeva je privabila na koncertni večer Bachovih sonat za flauto in čembalo veliko obiskovalcev. Flautistka, ki ji je stal ob strani izvrstni čembalist Michael Grands, je z veliko muzikalično zbranostjo odigrala vseh sedem sonat.

LJUBLJANA — V ciklu „Ljubljanski umetniki Ljubljani“ so 20. januarja nastopili v dvorani Slovenske filharmonije violinist Tomaž Lorenz, klarinetist Alojz Zupan in pianist Pavel Šivic. Umetniki so izvajali dela Hamiltona, Sutermeistera, Hačaturjana, Šivica, Martinuja in Bartoka.

NOVA GORICA — V Novi Gorici so na zasedanju „stanovanjske interesne skupnosti“ razpravljali o hudih problemih, ki groze novogoriškim hišam. Te hiše pa niso stare kakih sto let, ampak le dvajset, pa izredno naglo propadajo, ker jih nihče pravočasno ne popravlja. Tako so ugotovili, da bi morali popraviti okna posameznih hiš ter pločevinaste dele streh. Poleg tega pa so „električne in druge inštalacije hudo iztrošene“ (Delo 16. januarja). Za vsa ta najnujnejša popravila bi takoj potrebovali vsaj sedem milijonov dinarjev, ki pa jih ne vedo kje dobiti. Ta stanovanja oziroma hiše so namreč v „družbenem sektorju“.

LJUBLJANA — Sredi januarja se je v Sloveniji precej razpasla gripa. Pravijo, da kljub vsemu ni zavzela prehudih razsežnosti. Vendar je bilo uradno bolnih za gripo 18. januarja v Sloveniji 16.000 ljudi. Ugotovili so, da prevladuje pri obolelih tip A-2, ki včasih preseneča z nenadnih množičnim obolenjem. Tako so v sosednji Madžarski sporočili, da je samo v tednu od 12. do

18. januarja zbolelo kar milijon oseb za to vrsto gripe.

MARIBOR — Pred časom sta se Tovarna avtomobilov Maribor in Podjetje za izdelavo železniških voz „Boris Kidrič“ združili v eno podjetje. Toda kmalu po združitvi je prišlo do hudih problemov med obema vejama, ki morejo voditi v razdružitve. S temi problemi se je 18. januarja bavila mariborska občina, ki je zahtevala, naj „komunisti v obeh podjetjih pripravijo do konca februarja predloge, kako premostiti težave...“

LJUBLJANA — Ljubljanska Opera je pripravila znani Puccinijevi enodeljanski „Gianni Schicchi“ in „Plašč“. Obe deli sta zanimivi in sveži tudi še danes, vendar jih ljubljansko občinstvo ni sprejelo z bogve kakšnim zanimanjem, čeprav sta bili dobro pripravljena. Nastopili so v njih mnogi že prej znani pevci: V „Plašču“ sta pela v glavnih vlogah Stane Koritnik in Zlata Ognjanovičeva, Schicchija je pel Drago Čuden, v drugih vlogah — ki jih je kar precej — pa smo zasledili tudi Manjo Mlejnikovo in Tatjano Kraljevo. Deli je dirigiral Rado Šimoniti.

LJUBLJANA — Elektronski računski center RSNZ je že uradno izračunal, da je bilo v Sloveniji lani mrtvih pri prometnih nesrečah 557 oseb, kar je precej manj kot leta 1973, ko je umrlo 701 oseb.

LJUBLJANA — Povprečna plača je lani znašala v Sloveniji 2773 dinarjev, od tega v gospodarstvu 2709, v negospodarstvu pa 3115. Največji povprečni zaslužek je bil v rudarstvu: 3720 dinarjev, najnižji pa v tekstilni industriji: 2373 dinarjev. Po premerovnikih so v povprečnih plačah bile na drugem mestu družbene organizacije s 3618, nato zbornica s 3604, nafta s 3438, elektroindustrija s 3421, znanost s 3346, šolstvo s 3275. Niso pa povedali najvišje in najnižje plače...

JESENICE — Slovenske železarne so lani izdelale 767.989 ton jekla, kar je za 72.500 ton več kot leta 1973. Surovega železa pa so izdelali za 9 odstotkov več kot leta 1973: 206.615 ton. Nekaj te proizvodnje so tudi izvozili in sicer za 52 milijonov dolarjev, od tega na „konvertibilno področje“ (Zahod) 72 odstotkov, ostanek pa na Vzhod. Ta izvoz je znašal 107.000 ton, kar je bilo za 20% manj kot leta 1973, ker pa so se cene dvignile, se je vrednost izvoza zvišala kar za 32%.

Umrli so od 9. 1. do 19. 1. 1975:

LJUBLJANA — Rudolf Strgar, up. Roman Žebre; Ana Kečič r. Gale, 86; Pavel Ravnik, 79; Vinko Kraševac, up. Državne založbe; Anica Mencinger r.

ameriškega poslanštva v Beogradu, v ZDA pa se je prav takrat mudil sedanjí predsednik slovenske komunistične vlade Martinc. Zveze med enim in drugim ni težko najti.

Zaradi direktnega stika s svobodnim zahodnim svetom, ki mu je Slovenija vsled svoje zemljepisne lege najbolj izpostavljena, skuša biti jugoslovanska partijska kontrola prav na tem ozemlju najbolj čuječa in zatirajoča. Sedanjí slovenski partijski ekipi na vladi v Ljubljani je prvo komunistični režim nad Slovenijo, zatem jugoslovanska partijska centrala v Beogradu, medtem ko ji za slovenski narod kot tak ne gre. Zato je šla tako daleč, da je preko federalne vlade z zahtevo na ameriškem veleposlanštvu v Beogradu dosegla, da je le-to predlagalo v Washington ukinitve slovenske radijske oddaje Glasa Amerike. Sedanjí slovenski partijski vladni predsednik Martinc pa je še opravil svoje, ko se je mudil na obisku v ZDA, da je podprl predlog iz Beograda in prekinil radijsko zvezo svobodnega sveta s Slovenijo.

Srbobhrvaške oddaje Glasa Amerike se bodo lahko mirno nadaljevale, ker proti njim nista nastopili ne zagrebška ne beograjska partijska vlada. Tako prihajamo do zaključka, da je jugoslovanskemu komunističnemu režimu v celoti, posebej pa ljubljanski odn. slovenski partiji prav slovenski narod najbolj nevaren od vseh ostalih južnoslovanskih narodov v jugoslovanski državni skupnosti.

Še en madež več na s krvjo omadeževani zgodovini slovenske komunistične partije v njenem boju proti svobodnemu slovenstvu.

SLOVENCI V ARGENTINI

IVAN RODE — 60-LETNIK

V ponedeljek 10. februarja je slavil šestdeseto obletnico v vsej skupnosti znani pevec in nadvse poštřtvovalni delavec naše slovenske stvari v Argentini, Ivan Rode. Jubilant je bil rojen pred šestimi desetletji v Ihanu pri Kamniku. Ni mu bilo življenje lahko že od vsega početka, saj mu je prva svetovna vojna pobrala očeta, in se je družina, zbrana okoli matere, morala sama prebijati pri skozi težave.

Mali Ivan je že zgodaj pokazal veselo naravo in pripravljenost za delo, tudi za javno delo. Od mladih nog se je udeleževal pri Orlu, sodeloval pri fantovskih odsekih, bil nadvse aktiven v prosvetnem društvu, ter izstopal kot igralec in zlasti pevec.

Kakor je prva vojna težko prizadela družino, tako jo je tudi druga vojna, ter komunistična revolucija v Sloveniji udarila in razbila. Kot odločen svobodoljub in narodnjak se je Ivan Rode opredelil za pravo stvar in tako smo ga videli med gorenjskimi domobranci. Z njimi se je boril, z njimi bil vrnjen iz Vetrinja, a se med potjo na morišče čudežno rešil, ter po dobi skirvanja znova ušel v Avstrijo.

A življenje ni smelo zastati. Ivan

Tratnik; Franc Palčar; Frančiška Pogacar, up. učiteljica, 87; Francka Pavlič, up.; Anton Lenarčič; Josipina Bregar; Franc Košenina, up. klep. mojster; Tezija Gostiša, 88; Jože Pavlin; Jakob Ericoj, poštni up., 79; Franjo Lah, 80, solunski dobrovoljec; Valentin Petkovšek, inž. agronom; Dragica Čretnik r. Koritnik; Marija Fortuna r. Snedič, 86; Mimi Ručigaj r. Zvezda; Mimi Baraga r. Meden, 70; Jože Gradšar, klep. mojster v p.; inž. Ljotje Grebenč, prof. Gradbene tehnične šole; s. Leandra Tezija Galič, Marijina sestra; Živojin Čudek, inž.; Ivan Capuder, up.; Franc Repovš, up. računovodja; Tilkla Obersne r. Hafner; Anton Miklič; Miroslav Flajs; Joža Benedik; Hedvika Konič r. Mihelak; Franc Kmetič, salezijanski duhovnik; Ivanka Komovec; Anton Letonja, up. žel. strojevodja; Katarina Surmiak, 96; Franjo Brenčič; Jože Benedik, samostojni inženir; Angela Jesenšek r. Celarc; Milka Vovk r. Fon; Majda Turk r. Kovač; Matevž Dremelj, up., koroški borec; Valentin Jelusič, 87, up.; Polde Logonder; Frančiška Pogacar, up. uč., 87.

RAZNI KRAJI — Alojzij Senica, up., Laško; Lucija Poglarin r. Bevc, 92; Kranj; Janez Gorjanc, Prevalje; Albin Kurnik, up., Maribor; Gelči Pibernik, vd. Medic r. Cerovšak, Šoštanj; Leopoldina Berlot r. Potokar, Litija; Marija Ditrich, up. učiteljica, Postojna; Anton Magovac, Krka pri Stični; Janko Škrajnar, slaščičar, Ljutomer; Anton Miklavčič, izseljenški duhovnik, 72, Spittal, Avstrija; Angelca Ilc, 73, Gorica vas; Franc Cof, 81, Dorfartje; Franc Satler, 82, up. župnik, Beltinci; Barbara Poniczek, 92, Dunaj; Frančiška Slatnar r. Jošt, Retnje; Avgust Zupan, posestnik, 66, Vranksko; Ana Ivnik r. Hribar, Zagorje ob Savi; Rafael Matos, 75, Sostro; Antonija Bizjak r. Bricelj, D. M. Polju; Matija Garbajs, Sostro; Mici Možina, 75, Vrhnik; Jože Česenj, up. knjigovodja, 81, Kranj; Frančiška Biček r. Novak, Črnomelj; Frančiška Žerovnik r. Dobnikar, Dobrova; Franc Maselj, 72, Mošenik; Alojzija Kavčič r. Gruden, Kimškova mama, 83, Žiri; Janez Kramar, mesar, gostilničar in borec za sev. mejo, Dolenja vas; Alojzij Pesjak, 81, Kropa; Francka Turk, Brank; Alojz Logar, Jenetov ata, 74, Domžale; s. Marta Krečič, notredamska sestra, Il. Bistrica; M. Serafina Znidaršič, notredamska sestra, Struga; Henrik Zbil, Mokronog; Gizela Zavodnik r. Zupanec, Maribor; Leopold Brate, Maistrov borec, Kranj; Jože Arh, Črničev; Ivanca Grilj r. Cvajner, 95, Celje; Ana Pezdire, 86, Črnomelj; Jože Macele, 78, Bušinja vas; Mina Golob r. Šubic, Skofja Loka; Jože Marinko, 83, kmet in pisatelj, Mlače pri Polčanah; Jože Konda, 72, Brusnice; Franc Peljhan, 81, Ajdovščina.

„Ni in ne sme biti slovenskega Primorja“

V „Danici“, glasilu hrvatskih frančiškanov v Čikagu (štev. 41/1974), je Karlo Ilinič napisal članek „Hrvatska svjetska politika“, v katerem našteva nekaj dejstev, s katerimi mora računati hrvatska politika. Eno izmed teh dejstev se glasi: „Da nema i ne smije biti ni slovenskog ni crnogorskog Primorja“. (Da ni in ne sme biti niti slovenskega niti crnogorskog Primorja).

Ni to prvič, da nam „Danica“ in njeni pisci odrekajo slovensko Primorje in ga zahtevajo za Hrvatsko. Mi smo „Danici“ že tudi ponovno odgovorili, da to njeno pisanje ni pravično in ne krščansko in samo seje sovraštvo med dva bratska slovanska naroda.

Slovensko Primorje obstoja nad 1.400 let. Razne srednjeveške listine, zlasti pa ljudska štetja so dokaz, da obstoja strnjeno slovensko ozemlje — z izjemo tržaškega središča — od štivana do reke Dragonje v Istri in da ni bilo to ozemlje nikdar naseljeno po Hrvatih. Razen „Danice“ in Iliniča tudi ne poznamo nobenega Hrvata, ki bi trdil, da ne obstoja Slovensko Primorje in da je treba to ozemlje, naseljeno s Slovenci, izročiti Hrvatom.

Rode je v taborišču pričel nanovo zasnovati svoje delo in ukrepe. Tu se je tudi poročil z gospo Ano iz zavedne Modrove družine iz Dola pri Ljubljani. Pa tudi v javnem življenju se je udeleževal, tako pri petju, na odrskih deskah, kakor v organizacijah, kjer se je zlasti posvečal delu v Katoliški akciji.

Leta 1949 je prišel v Argentino. Tu si je po prvih težkih letih začel urejati svoj dom v Lomas del Mirador. Pa tudi sedaj mu je Bog poslal težke preizkušnje, ki pa niso zlomile njegovega močnega duha. Pred leti mu je Bog k sebi poklical ženo gospo Ano, pa je tudi to prenesel mirno vdan v božjo voljo. Gotovo pa so mu v tlažbo hčerke in sin v krogu katerih praznuje svojo obletnico.

Težko bi našli vse jubilatovo javno delo, saj je tolikšno in tako raznolično. Kot nekaj še danes rad poje, pri naših mašah in ob raznih prilikah. Tudi pri našem pevskem zboru Gallus, katerega je bil eden najzvestejših in dolgoletnih članov. Tudi na odru ga radi vidimo, saj ima talent za igralsko nastopanje. Ne bi pa mogli preceniti deia, ki ga Ivan Rode opravi v sklopu odbora za Slovensko hišo. Gotovo gre prav njemu velika zasluga, da imamo Slovenci v Argentini središče, na katerega smo lahko ponosni. Pa tudi v KA je eden najbolj aktivnih članov, ki se nikdar ne brani prijeti za delo, pa naj bo tako ali drugačno. Po naravi in po zanosu idealist, je vedno pripravljen sodelovati pri vsaki dobri stvari v naši skupnosti. Javni delavec, ki bi ga kaj težko pogrešali.

Pa je tudi skromen. Saj nas je prosil, naj ob njegovem jubileju nič ne objavimo o tem. Dali smo mu obljubo, a tako, da mirno lahko napišemo te vrstice. Saj jih Ivan Rode zasluži. S tem naj se mu oddolžimo, ter mu skupaj z njegovimi prijatelji in znanci kličemo: Bog te živi! Še na mnoga leta!

SAN JUSTO

Pustna veselica

Pustna nedelja je privabila staro in mlado iz San Justa in bližnje in daljše okolice v „Naš dom“.

Prostorno dvorišče Doma je tokrat dobilo značaj Daljnega Zapada. Scenarijo je mojstrsko ustvaril g. Tone Oblak. Številni tipični mehikanski klobuki so plaval med občinstvom, da je človek dobil vtis, da je resnično zašel v kowbojsko deželo.

Za uvod so nam mladi zaigrali Jeribičevu tragikomedijo The Far West Cowboy Watergate v režiji avtorja samega. Prizor je dosegel višek, ko je trubadur Carusito Mariachinsky počel prihajal na belem konju in nam se z odra zapel nekaj lepih mehikanskih pesmi. Medtem sheriff s svojim hrabrim policajem išče odposlanca zloglasnega razbojnika Dona Toro de Carnavaca, ob katerem imenu se kar prekrižajo. Po zmagi nad odposlancem, kjer je policaj Pastacinti pokazal svoje junaštvo skrit pod mizo, zagrešilo tudi številne kratice in med drugimi nevarnimi ugotovijo, da SPD pomeni: Slovenci Plešejo Dobro. Zato povabi igralce in občinstvo, da se sprostijo od napetega teksta prizora ter se zaziblje pod zvoki priznanega orkestra „Duc in altum“ v tradicionalni pustni ples.

SLOVENCI PO SVETU

JOSEPH NEMANICH — UMRIL

V zadnji številki našega lista smo objavili sporočilo, da je v četrtek 23. januarja umrl v Clevelandu, v Družini Državah Joseph Nemanich, ena najmarkantnejših osebnosti v življenju slovenskih naselencev v Severni Ameriki. Pokojni je bil dolga leta aktivni član Kranski slovenske katoliške jednote, njen funkcionar in štirikrat predsednik. Zato je razumljivo, da je njegova smrt težko prizadela celo tamkajšnje slovensko skupnost.

Pokojni Joseph Nemanich je bil rojen 29. februarja 1908 v Soudahu, Minn,

v družini 10 otrok. Že v mladih letih je izgubil očeta, ki je umrl kot glavni podpredsednik KSKJ. Takoj po preselitvi v Cleveland se je zaposlil pri American Telegraph and Telephone Company, pri kateri je napredoval do mesta nadzornika „Data Processing Staff“ v računalniškem oddelku glavne pisarne v Clevelandu.

Kaj resno se je pokojni začel udeleževati tako v krajevnem KSKJ, kot v zveznem odboru, pri katerem je bil že leta 1946 izvoljen za 1. podpredsednika. Na 25. glavni konvenciji KSKJ 1962, pa je bil prvi izvoljen za predsednika glavnega odbora. Na isto mesto je bil potrjen prav tako tudi na naslednjih konvencijah in sicer leta 1966, 1970 in 1974. Tako je letos 1. januarja nastopil že svojo četrto predsedniško dobo. To pa mu je 23. januarja prekinila smrt, ki je podelila zaslužen pokoj nadvse delavnemu in poštřtvovalnemu Slovencu.

Pogreb je bil v ponedeljek 27. januarja. Ob 10. uri so bile opravljene molitve za rajne v pogrebem zavodu, nato pa je bila ob 10.30 v cerkvi sv. Vida v Clevelandu koncelebrirana sv. maša. V pridigi se je od rajnega poslovlil in prikazal njegov življenjski lik msgr. Louis Baznik. Pevci na koro so med sv. mašo občutno peli žalostinke in mašne pesmi v slovenskem in angleškem jeziku. Izredno veliko ljudi je spremlilo pokojnega Jožefa Nemanicha k zadnjemu počitku na pokopališče vernih duš. Ob grobu so opravili molitve za mrtve msgr. Louis Baznik, msgr. Matija Butala, dr. Franc Blatnik in M. Simič.

Težko je preceniti vse delo, ki ga je na oltarju narodne stvari daroval pokojni Jožef Nemanich. Njegovo poštřtvovanje naj bo zgled, kako naj rajniki z idealizmom in vztrajnostjo delajo za slovenske ideale v izseljenstvu.

Zalujoci družini in vsem sorodnikom pa izražamo naše globoko sožalje.

Sovjetski industrijski vohuni

Zahodnonemška tajna policija je odkrila in uničila sovjetsko industrijsko vohunsko mrežo, razpredeno po Zahodni Nemčiji in uperjeno v glavnem proti IBM, severnoameriški elektronski računski industriji, ki ima v Zahodni Nemčiji svoje središče v Stuttgartu.

Zahodnonemška policija je aretirala devet vohunov. Bili so direktno podrejeni sovjetski KGB, kamor so pošiljali svoja poročila. Eden od devetih je bil uradnik IBM v Stuttgartu.

IBM zaposluje v Zahodni Nemčiji 24.000 ljudi. Vohunska skupina devetih, vključno uradnik IBM, je za svoje delo dobila od sovjetske KGB 272.000 nemških mark. Eden od vohunov je imel v trenutku aretacije pri sebi 86.000 mark.

Zahodnonemška policija je začela s preiskavami 22. decembra lanskega leta, ko je kontrola v IBM v Stuttgartu ugotovila, da sta dva „neznanca“ mikrofilmala priročnike za vzdrževanje elektronskih računalnikov v nekem industrijskem podjetju v Frankfurtu.

Na stanovanju vohunov je zahodnonemška policija našla najmodernejše sovjetske mini-kamere in drug obtežljivi material in objavila, da vohunska skupina ni pošiljala nobenih državnih političnih tajnosti sovjetski KGB v Moskvo.

Goriška in Primorska

PAPEŠKO ODLIKOVANJE

DR. HUMARJU

Zaslужni in nadvse delavni slovenski duhovnik z Goriškega, dr. Kazimir Humar je bil deležen izrednega odlikovanja. Pavel VI. ga je imenoval za častnega prelata, eno najvišjih cerkvenih odlikovanj.

Dr. Kazimir Humar, ki bo letos 28. februarja star 60 let, je stolni vikar v Gorici. Njegovo duhovniško in javno delo je izredno obširno, saj se posveča vsestranskemu dušnemu pastirstvu. Duhovniška pot ga je vodila skozi Marjino družbo, Marijin vrtec in skavte. Bil je aktiven v osnovnošolskem in srednješolskem veroučnem poučevanju v Gorici. Na globoko je zaoral pri delu med slovensko mladino in med slovenskimi goriškimi izobraženci ter postal eden pobudnikov in graditeljev Katoliškega doma, ki je danes sedež vsega katoliškega prosvetnega dela na Goriškem. Bil je izvoljen tudi za predsednika Zveze slovenske katoliške prosvete, v katero so vključena številna prosvetna društva, organizacije in pevski zbori. Poglavlje zase je njegovo bogato publicistično delo v listih, revijah, zbornikih in kolektarjih. In prav tako važen je njegov delež pri vodstvu in upravi slovenskih katoliških ustanov in zavodov v Gorici, tako da celja za enega stebrov slovenskega javnega življenja na Goriškem. Prav tako so mu poverjene važne naloge pri različnih osrednjih škofijskih organih, ki odločajo o pastoralnem delu v nadškofiji.

Ob visokem in zasluženem odlikovanju se z goriškimi Slovenci veselimo tudi nj, in msgr. Kazimirju Humarju iskreno čestitamo.

Sm R

deljevanje denarja Glasu Amerike; 4. Senatorjem McClellanu, Mansfieldu, Hollingsu, Magnusonu, Eagletonu, Hruški, Fongu, Brookeju in Cottonu, članom Pastorevega odbora; 5. Poslancu Wayneju P. Haysu, predsedniku Poslanskega odbora za deljevanje denarja Glasu Amerike.

Osebo sem govoril z Jamesom Keoughom, ravnateljem Severnoameriške Informacijske Agencije in s senatorjem Hruško in Pastorejem.

Odgovore na moja pismo sem dobil od senatorjev Johna L. McClellana, Johna O. Pastoreja, Edwarda M. Brookeja in Romana L. Hruške ter od poslancu Wayneja P. Haysa (kopije v prilogi). ...Posvetil sem veliko časa in naporov za stvar in močno občudujem, da nisem uspel. Iz mojega pisma vidite, da sem se osebno ponudil pričati pred Senatnim in Poslanskim odborom za slovensko oddajo. ... Povedali so mi, da mi bodo ob dolocanju proračuna za prihodnje leto dali to možnost.

Zagotavljam Vam, da bom zastavil vse svoje sile za dosega obnovitve slovenske oddaje.

Vaš

Frank J. Lausche

Ker je bil razlog za ukinitve slovenske oddaje Glasa Amerike — finance — na prvi pogled slehernemu mislečemu človeku neverjeten, je bilo treba poiskati dejansko ozadje tega protislovenskega nastopa v ZDA.

Kolikor je bilo možno ugotoviti, je predlog za ukinitve slovenske radijske oddaje Glasa Amerike prišel iz severno-

Od vsepovsod

OD ENA DO MILIJONA — Mary Drew iz Waterlooa, Iowa, ZDA je celih pet let pisala v prostem času in to iz zame trme vsa števila od ena do milijon. Potipkala je 2.473 listov papirja in dobila stavo, ki jo je sklenila s svojim sinom Darylom. Daryl je pred petimi leti prišel iz šole in rekel: „Učitelj je rekel, da ne more nihče prešteti od ene do milijona. Mary pa je bila drugega mnenja. Porabila je pet let, da jih je napisala, dobila stavo, sedaj pa potrebuje še nov pisalni stroj.“

SINTETIČNI ANTIBIOTIK — Japoniski profesor kemije Sumi Umezava je pridobil sintetični streptomicin, katerega doslej pridobivajo le s kulturami bakterij. Dr. Umezava je dejal, da je pri izdelavi sintetičnega streptomicina mogoče nekoliko spremeniti njegovo strukturo in s tem odstraniti škodljive stranske učinke.

INFLACIJA V ČSSR — Češkoslovaški finančni minister je izjavil, da je zahodna inflacija, do katere je prišlo zaradi podražitve surovin in energije, povišala življenske stroške v ČSSR za skoraj dve milijardi dolarjev. To je prva uradna izjava o inflaciji za železno zaveso, vendar je finančni minister ČSSR ni izrazil v odstotkih. Tako verjetno laže državljanji prenašajo inflacijo, ko ne vedo, za koliko odstotkov so se podražili življenski stroški...

LE GRAM NA DAN — Saharin, ki je do 500-krat slajši od sladkorja, je še vedno v ZDA na „črni listi“. Ameriška uprava za hrano in zdravila je podaljšala že pred leti uvedene omejitve za uporabo saharina. Raziskovalci namreč pred kratkim predložili poročilo, v katerem pravijo, da ni mogoče dokazati neškodljivosti tega nadomestka za sladkor. Uprava je predlagala, naj strokovnjaki še natančneje preštudirajo za deva; vse do novega poročila pa ostanejo

v veljavi v ZDA dosedanje omejitve. O neškodljivosti saharina so začeli dvomiti v ZDA že leta 1907, ko so strokovni svetovanci obvestili predsednika Theodorja Roosevelta, da uživanje tega sladila, odkritega leta 1879, v količinah nad en gram dnevno more povzročiti motnje v prebavi. Junija 1972 je Uprava za hrano in zdravila naročila študijo rezultatov enajstih raziskav saharina, ker so pri treh raziskavah našli sumljive bule v organizmih laboratorijskih živalih.

NA SVETU ŽIVI 14.100.000 JUDOV. Po zadnjih podatkih živi največ Judov v ZDA — 5,7 milijonov, na drugem mestu so Židje v Izraelu, kjer jih je 2,8 milijona. Nato pa pridejo Judje iz SZ, kjer jih je 2.680.000; v Franciji jih naj bi bilo 550.000, v Argentini 475.000, v Veliki Britaniji 410.000, Kanadi 305.000, v Brazilu 155.000 in v Južnoafriški republiki 118.800. Največje „židovsko mesto“ pa je New York, kjer jih je menda skoraj 2 milijona.

Po športnem svetu

Košarkarsko mednarodno tekmovanje, ki bi se moralo začeti pred dnevi v Cosquinu, je argentinska košarkarska zveza odpovedala, ker je prekalico svoj nastop več državnih reprezentanc.

Na 25. evropskem prvenstvu v keglanju na ledu, ki je bilo zaključeno 19. januarja na Jesenicah, je zmagal Michael Retzel (ZRN), drugo mesto je zasedel Slovenec Miha Smolej z Jesenic, peto mesto je zasedel Blejčan Rabe, šesto pa Jeseničan Železnikar. Tekmovalo je 60 tekmovalcev iz Jugoslavije, Italije, ZRN, Švice in Francije.

V Kitzbuechlu je 19. januarja v slalomu zmagal Gros (Italija), pred Stenmarkom (Švedska) in Di Chieso (Italija), na dobro 15. mesto pa se je

uvrstil 17-letni Tržičan B. Križaj, ki je spet dokazal, da spada med najboljše v slalomu. Kajti Križaj je nato teden kasneje zasedel osmo mesto v Saalbachu. Tam je zmagal Avstrijec Hinterseer. Na tem tekmovanju, ki je bilo precej težko, saj je bilo diskvalificiranih kar 66 tekmovalcev, so od najboljših manjkali le tekmovalci iz Italije in šved Stenmark.

V Innsbrucku je Avstrijec Franz Klammer slavil že šesto zaporedno zmago v smuku v tekmovanjih za svetovni pokal. Tako je postavil nov rekord za zaporednih zmag v teh tekmovanjih, ki ga je doslej imel Francoz Killy s petimi zaporednimi zmagami. Med 68. uvrščenimi tekmovalci se je Slovenec Koželj uvrstil na 56. mesto.

Za dobro voljo

OD DOMA

Šef je dejal enemu svojih uslužbencev: „Prav rad bi Vas nagradil za Vaše izjemno dobro delo. Kdaj mi boste dali kakšno prilžnost za to?“

Med pralnimi praški.

Prvi: „Le zakaj nas imajo že toliko časa zaprte v skladiščih? Jaz bi šel že rad v trgovino!“

Drugi: „Nikamor ne pojdeš, dokler nam ne priznajo take cene, ki je ne zaslužno!“

Zakaj ni v dvigalih sedežev?

Ker so nam v naslednjih petih letih zagotovljene redukcije toka, bodo v dvigala rajši montirali pograde.

Govornikom ne dajajte vode, da ne bodo govorili še bolj vodeni!

Po svetu

LETA 2000 bo Zahodni svet obljuden s starimi ljudmi ter bo imel več upokojencev, kakor mladine do 20 let starosti, ugotavljajo družboslovci. Upadanje rojstev v Zahodnem svetu je zaradi uživanja tablet proti spočetju tako veliko, da bodo vse zahodne države leta 2000 imele letno manj rojstev kakor smrti. Zaradi napredujoče medicinske znanosti pa se življenjska doba hitro daljša. Doslej je bil zastoj v naraščanju prebivalstva močan samo v tkim. socialističnih državah, se pravi v sovjetskem bloku, vključno v komunistični Jugoslaviji.

PETROLEJSKE DRŽAVE (13 po številu) so lansko leto imele na petroleju dobička 95 milijard dolarjev, štirikrat več kakor leta 1973. Od teh so 35 milijard potrošile za svoj uvoz, 60 milijard pa vložile v inozemstvu, in sicer: 20 milijard v ZDA, 21 milijard v banke v Evropi, 7,5 milijard v Angliji, 5,5 milijard kot posojila raznim svetovnim ustanovam, 3,5 milijard Svetovni banki in Mednarodnemu denarnemu skladu, samo 2,5 milijardi pa kot posojila razvijajočim se državam.

ZARADI NEENOTNOSTI pogledov na severnoameriški carinski zakon, po katerem so ZDA državam, ki izvažajo petrolej (Venezuela in Ekvador v latinški Ameriki) ukinile prost uvoz njihovih izdelkov v ZDA, ker si itak lahko pomagajo s svojimi petrodolarji, je bil odpovedan marčevski sestanek zunanjih ministrov ameriških držav v Buenos Airesu, ki naj bi se ga udeležil tudi severnoameriški zun. minister Kissinger.

OBVESTILA

NEDELJA, 23. februarja 1975:

Na Pristavi — Tombola.

NEDELJA 9. marca 1975:

V Slovenskem domu v Carapachayu tombola.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Seja upravnega sveta ZS bo v petek, 28. febr., ob 20 v društvenih prostorih. Občni zbor Zedinjene Slovenije bo v nedeljo, 16. marca, po sv. maši v mali dvorani Slovenske hiše.

Slovenski dan — največja slovenska prireditev — bo letos v Slovenski vasi na belo nedeljo.

V nedeljo, 16. februarja ob 11.30 bo v Carapachayu maša za pok. Draga Vršiča.

VAŽNO!

ZELO VAŽNO OBVESTILO!

Od 1. januarja 1975 so uradne ure v pisarni

KREDITNE ZADRUGE „S. L. O. G. A.“ z o. z.

Bmé. Mitre 97 — Ramos Mejia — 658-6574

OB PONEDELJKIH, SREDAH IN PETKIH od 15 do 19

VAŽNO! ZELO VAŽNO! POVEJTE TO SE DRUGIM!

SLOVENSKA PRISTAVA

TABLICE
SO ŽE V
PRODAJI
PO \$ 5—

TOMBOLA

V NEDELJO, 23. FEBRUARJA 1975 OB 18

Prvi dobitnik: MODERNA SPALNICA

Drugi dobitnik: OKROGLA MIZA s 4 stoli

in potem še veliko tombol, činkvinov in kvatern

ki jo napravi priznana mizarstvo podjetje BIVEGRO

VABI ODBOR

MONTE 1858, CASTELAR

PRIDITE IN
PODPRITE NAS!
HVALEŽNI
VAM BOMO

RUTA 205 FTE. ESTACION
TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230
a 1 cuadra Municipalidad

AVDA. PAVON/H. YRIGROYEN 8854/62
TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

EZEIZA

C. SPEGAZZINI

SAN JUSTO

LOMAS DE
ZAMORA

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo.

Ludvik Puš:

(6)

Noetova barka

NA DOLGO POT

Končno se je okrog polnoči po sedem urni vožnji vlak ustavil na postaji v Kranju. Vsi naj izstopijo, ker vlak ne pojde dalje. Črna noč je vladala brez razsvetljave nad celotnim postajnim prostorom, da človek ni nič videl, kam stopi. Duhovnik, potni drug moje žene, ki je ves čas sedel poleg nje in vse skupaj tolažil, kadar je strah prikipele čez rob, si je pri izstopu iz vagona zlomil nogo, ker je nesrečno stopil in padel. Dobro, da so lokalni domobranci poskrbeli za prvo pomoč in mu pomagali iz velike stiske. O, ti domobranci! Kako jih je moja žena hvaležno popisala in nikdar ni mogla pozabiti njihove ljubeznive priročnosti, ko je bila sila največja. In pa Feli in Anica! Anica je bila kolegijca Feli na mojem oddelku. Ko sta jo v vlaku zagledali, sta se odločili, da jo bosta vzeli v svojo skrb in varstvo in sta to nalogo vestno izpolnili. Naročili sta ji, naj v postajnem poslopju počaka, da bosta oni dve vse uredili, kam pojdejo čez noč in kdo bo skrbel za prtljago. Spet so bili domobranci, ki so oskrbeli prenos prtljage na kraj prenočišča, ki je mogel edino biti — vojaška baraka.

Kmalu sta se oni dve vrnili in sredi noči so se vse tri odpravile po nerazsvetljenih potih skozi mesto. Ponosni Kranj na pečini nad Savo je bil zavrt v črno temo, tako gosto in neprodno, da ni bilo videti niti korake predse. Polne

ceste ljudi je bilo le slišati, ko so se pogovarjali, videti nič. Ob robu mesta so bili Nemci zgradili obširen „Barackenlager“ za svoje vojaštvo. Sedaj je bil prazen zaradi umika nemške vojske in je zelo prav prišel množicam beguncev, da so v njem prebili noč in se vsaj za silo odpeli od napornih pohofov. V eni teh barak sta s pomočjo lokalnih domobrancev našle prostor za vse tri: vojaške slamnjače kar na tleh, brez rjuh in odej. Na eno teh se je ulegla moja žena, vsa izčrpana od bliskovitih dogodkov dneva in naporne poti.

Ko je položila svojo glavo na slamnato zglavje, je začutila, da je pod blazino nekaj zelo trdega. Ko je pogledala pod zglavje, je tiho poklicala gđ. Feli naj še ona pogleda. Dvignile so blazino in zagledale kupček kot gosja jajca debelih ročnih granat. Poklicali so nemškega vojaka, ki se je opravičil, češ, da jih je nekdo pozabil. Pobrai jih je in varno odnesel.

Utrujena je naslednje jutro samo želela čimprej znebiti se skrbi, ali bo njenega moža mogoče najti med to ogromno množico. Prosila je obe spremljevalki, naj bi se takoj odpravili proti hotelu „Jelen“, kjer je največ verjetnosti, da me najdejo. Feli me je — kot že rečeno — res zagledala v bližini hotela in mi sporočila čudovito novico. Snidenje je bilo potem, kakor da bi bila ločena že zelo dolgo časa.

Tistega dne popoldne sva se — od tu dalje sva na dolgi poti dva — napotila v Hrastje, kjer je imel svojo kmetijo in domačijo dolgoletni bivši državni poslanec in nazadnje senator Janez Brodar. Vedel sem, da bo moral begunsko pot tudi on nastopiti, saj je bilo znano, kako so komunistični terenci oprezovali za njim in se jim je moral že davno pred zaključkom vojne skriti. Sicer bi ga bila utegnila zadeti ista usoda, kakor je zadela njegovega prijatelja in soborca za kmetovce pravice — tudi meni zelo dobro znanega — gorenjskega kmeta in oblastnega poslanca Umnika, ki ga je komunistični morivec vpricho Brodarja ustrelil v tega hiši v Hrastju pri belem dnevu, da se je mrtev zgrudil. Tedaj je Brodar vedel, kaj mu je storiti. Po ustanovitvi gorenjskega domobranstva, ki je zaščitilo vasi, se je bil vrnil in doma dočakal zlom nemškega okupatorja, ki je tudi njemu prizadel toliko gorja in nesreče.

Brodar je bil markanten mož ne le po svoji visoki postavi, ampak tudi in zlasti po tem, da je kljub dolgoletnemu javnemu političnemu delu ostal po mišljenju in čustvovanju pristen kmet v pravem pomenu besede. Ne da bi bil imel prilike pridobiti si višjo izobrazbo, preden je prevzel grunt, se je vendar iz vneme po izobrazbi sam likal in vedno iskal prilike, da bi si dopolnjeval in širil znanje, kar vse ga je tako umsko dogradilo in vnanje izpolnilo, da človek v občevarju in delovanju z njim ni mogel misliti drugače, kot da ima oprav-

ka s povsem šolanim možem. Kot vsak pristen kmet je bil globoko veren in krepko zakoreninjen v slovenski zemlji in v svojem narodu, kar ga je še mladega privedlo v politiko in v obširno javno delo. Vedno in povsod je veljal za predstavnika kmetijske pravde in za govornika pravic in aspiracij podeželskega ljudstva.

V svojih načelih trden in dosleden, se ni ustrašil upreti se šesto-januarski diktaturi 1. 1929 in javno nastopiti proti političnemu nasilju in zlasti proti degradaciji slovenskega naroda v pleme. Sodeloval je pri raznih „ščenčurških dogodkih“, bil zaradi tega obtožen protidržavnega delovanja, obsojen in zaprt v prosluli Sr. Mitrovici.

Kako bi moglo biti drugače, kot da se je tak samozavešten kmet in pokoncu mož odločno uprl tudi komunističnemu nauku in nasilju! Njegova dva sinova sta se priključila domobranstvu in že po končanih sovražnostih oba padla pod krvoločno komunistično morilsko roko.

Kak lep kmečki dom je Brodarjeva domačija! Ponosna, nadstropna hiša z vsem stanovanjskim udobjem, hlevi polni dobro negovane živine, okrog pa polja in travniki, vse umno obdelano, saj je pri hiši dosti delavnih rok hlapcev in dekel, ki se počutijo, kot bi bili doma in člani družine. Za tako počutje prejšnjemu skrbi gospodinja, ki je vredna pregovora, da tri ogle podpira. Tak kmečki dom je kot utrjeno mesto, vsi člani velike družine s pastirjem vred so ga pripravljali braniti kot svojo lastnino.

Danes je ves odet v tugo in žalost.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. F. 69-9503
Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Comité Central (B. Argentina)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 382w
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 2.233.341	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1975 za Argentino \$ 240.— (24.000), pri pošiljanju po pošti \$ 250.— (25.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 18 USA dol.; za Evropo 21 USA dol. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, onc. z

T. E. 35-8827

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

specialist za ortopedijo
in travmatologijo

sporoča NOVI NASLOV
svojega konzultorija:

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-4413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20.
Zahtevati določitev ure na privatni
telefon 628-4188.

V A Z N O